MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ Muistio 10.4.2018
Luonnonvaraosasto
Marja Hilska-Aaltonen
Metsäneuvos

Viite: Liikenne- ja viestintävaliokunnan kuuleminen 11.4.2018

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistielaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi HE 147/2017 vp ja HE 11 / 2018 vp

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Maa- ja metsätalousministeriö kannattaa hallituksen esitystä uudeksi yksityistielaiksi. Vaikka voimassa olevaan lakiin yksityisistä teistä (358/1962) on tehty useita osauudistuksia sen pysyttämiseksi yhteiskunnan kehityksen edellyttämällä tasolla, laki on tästä huolimatta ajan myötä vanhentunut sen voimassaoloaikana tapahtuneen voimakkaan kaupungistumisen ja elinkeinorakenteen muuttumisen johdosta. Myös luonnonvaratalouden ja elinkeinoelämän tarpeet ovat tuona aikana muuttuneet voimakkaasti.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää esitettyä yksityistielain kokonaisuudistusta tarpeellisena ja perusteltuna. Yksityistielain kokonaisuudistusta koskevan hallituksen esityksen tavoitteena on modernisoida lain rakenne ja luoda edellytykset yksityistieverkon ylläpidolle ja kehittämiselle nykyolosuhteissa. Ehdotetulla lailla pyritään siten selkiyttämään tieosakkaiden ja ulkopuolisten tienkäyttäjien vastuunjakoa tien rakentamista ja ylläpitoa koskevissa kysymyksissä.

Maa- ja metsätalousministeriö lausuu esityksestä lisäksi seuraavaa:

4 luku Tienpitovelvollisuus

39 § *Käyttömaksu tiemaksun sijaan*

Hallituksen esityksen 37-39 pykälissä säädetään tiemaksujen ja käyttömaksujen suhteesta tienpidon rahoitukseen. Ehdotetut säännökset mahdollistaisivat sen, että metsäteiden tiepitoa varten tarvittavia varoja voitaisiin kerätä tiemaksujen sijaan tien käytön perusteella suoritettavina käyttömaksuina niiltä, jotka ovat käyttäneet tietä. Maa- ja metsämetsätalousministeriö on huolissaan siitä, että metsätien kunnossapidon rahoittaminen saattaa jatkossa siirtyä rahoitettavaksi pelkästään käyttömaksuperusteisesti eikä varoja riitä säännönmukaiseen, vuosittaiseen metsätien kunnossapitoon. Tiemaksuilla tie pystytään pitämään käyttötarkoitustaan vastaavassa kunnossa esimerkiksi siten, että sivuojat niitetään säännöllisesti ja tierummut pidetään auki ja näin estetään liiallisen kosteuden aiheuttamat vauriot tierungossa. Säännöllisessä tien kunnossapidossa myös siltojen kuntoa ja kantavuutta on vaivatonta seurata. Vuosittaista kunnossapitoa varten kerättävillä tiemaksuilla voidaan tie pitää niin hyvässä kunnossa, että varsinaista tien perusparannusta voidaan siirtää jopa vuosikymmeniä eteenpäin.

Käyttömaksuilla metsätie kyetään ylläpitämään korkeintaan minimitasoa vastaavassa kunnossa, mutta esimerkiksi rakenteellisia korjauksia ei pystytä tekemään. Siirtyminen esitettyyn käyttömaksuperusteiseen tienpidon rahoitukseen vaikeuttaa oleellisesti tien jatkuvaa ylläpitoa, minkä johdosta metsätalouden kuljetustarpeiden ajankohtaistuessa tie ei ole välttämättä enää rakenteellisesti käyttötarkoitustaan vastaavassa kunnossa. Tilanteessa, jossa metsätietä ei heikon kuntonsa vuoksi voida enää käyttää raskaan liikenteen kuljetuksiin, ei myöskään käyttömaksujen periminen ole mahdollista. Siirtyminen pelkästään käyttömaksuperusteiseen varojen keruuseen on houkuttelevaa varsinkin, jos tien osakkaissa on paljon muita kuin metsätiloja

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että tieosakkaiden tulisi edelleen olla päävastuussa myös metsätien kunnossapitokustannuksista. Metsätalouden kuljetusten turvaaminen on kunnossa olevan metsätie- ja yksityistieverkoston varassa. Käyttömaksuja tulee käyttää vain niiden alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti. Käyttömaksuilla tulee kattaa myös metsäteillä vain tien kunnossapidon lisäkustannus, joka tiekunnalle aiheutuu tien osakaskunnan ulkopuolisten tahojen tien käytöstä. Maa- ja metsätalousministeriö pitää todennäköisenä, että ehdotettu varojen keruuvaihtoehto metsäteiden osalta johtaa vuosien saatossa metsätieverkoston rappeutumiseen.

5 luku Yksityistien hallinto

Tiekunnan tieoikeutta koskevan päätöksen rekisteröinti

Voimassa olevan yksityistielain ja ehdotetun yksityistielain 58 §:n 2 momentin kohdan 11 mukaan tiekunta voi sekä myöntää tieoikeuden että lakkauttaa tieoikeuden ennestään olevaan tiehen. Ko. kohdan mukaan tiekunnan kokouksessa on muualla laissa säädetyn lisäksi päätettävä erityisesti

11) tieoikeuden perustamisesta ennestään olevaan tiehen tai tieoikeuden lakkauttamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriö ehdottaa lainkohtaa tarkistettavaksi seuraavasti:

11) tieoikeuden perustamisesta tai *tiekunnan perustaman tieoikeuden* lakkauttamisesta ennestään olevaan tiehen

Tarkistusehdotuksen perustelut:

Tiekunnan hallinnoimaan ennestään olevaan yksityistiehen voi kohdistua sekä kiinteistömuodostamisviranomaisen tietoimituksessa perustettuja tieoikeuksia (ns. perustieoikeus) kuin myös tiekunnan itsensä perustamia tieoikeuksia (ns. lisätieoikeus). Tiekunta voi antaa tieoikeuden hallinnoimaansa ennestään olevaan yksityistiehen sekä kiinteistölle tapahtuvaa kulkua varten että elinkeinonharjoittajan hyväksi. Kiinteistönmuodostamisviranomaisen tietoimituksessa kuten esim. Maanmittauslaitoksen tai kunnan kiinteistönmuodostamisviranomaisen suorittamassa yksityistietoimituksessa kiinteistön hyväksi perustettu tieoikeus (ns. perustieoikeus) saa lainvoiman ja tulee merkityksi kiinteistörekisteriin *pysyvänä* ja lainvoimaisena oikeutena toimituksen rekisteröinnin yhteydessä. Oikeuden lainvoima merkitsee sitä, ettei oikeutta voida muuttaa tai lakkauttaa (poistaa) muussa menettelyssä kuin viranomaisen toimittamassa tietoimituksessa.

Esitetyllä perusteella tiekunta ei voi lakkauttaa kiinteistönmuodostamisviranomaisen yksityistietoimituksessa kiinteistön hyväksi perustettua tieoikeutta vaikka tiekunnan osakas sitä pyytäisikin esim. tilanteessa, jossa tieosakas on alkanut käyttää kiinteistölle kulkuaan varten toisen tiekunnan hallinnoimaa tietä ko. tiekunnan annettua tähän tieoikeuden. Tilanteessa kiinteistön omistajan olisi siis haettava maanmittausviranomaiselta tietoimitusta tietoimituksessa perustetun tieoikeuden lakkauttamiseksi tai vaihtoehtoisesti häntä ei tulisi velvoittaa osallistumaan tiemaksuin tien kunnossapitoon. Jos kiinteistön hyväksi maanmittaustoimituksessa perustettu tieoikeus tulee lakkautetuksi kiinteistönmuodostamisviranomaisen yksityistietoimituksessa,

kiinteistön hyväksi perustetun tieoikeuden poistamisesta tehdään merkintä kiinteistörekisteriin toimituksen rekisteröinnin yhteydessä.

7 luku Avustukset

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, ettei esitetty yksityistielain uudistaminen sinällään vaikuta kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015), ns. Kemera-lain, nojalla tapahtuvaan metsäteiden tukemiseen. Kemera-lain 7 §:ssä säädetyn mukaisesti Kemera-tuen myöntämisen edellytyksenä on, ettei rahoitettavaan työhön tai toimenpiteeseen ole myönnetty valtionavustuslain 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettua julkista tukea.

Lopuksi maa- ja metsätalousministeriö toteaa, ettei sillä ole huomautettavaa maakuntauudistuksen aiheuttamiin yksityistielain muutoksiin, jotka on otettu huomioon hallituksen esityksessä 11/2018 vp.